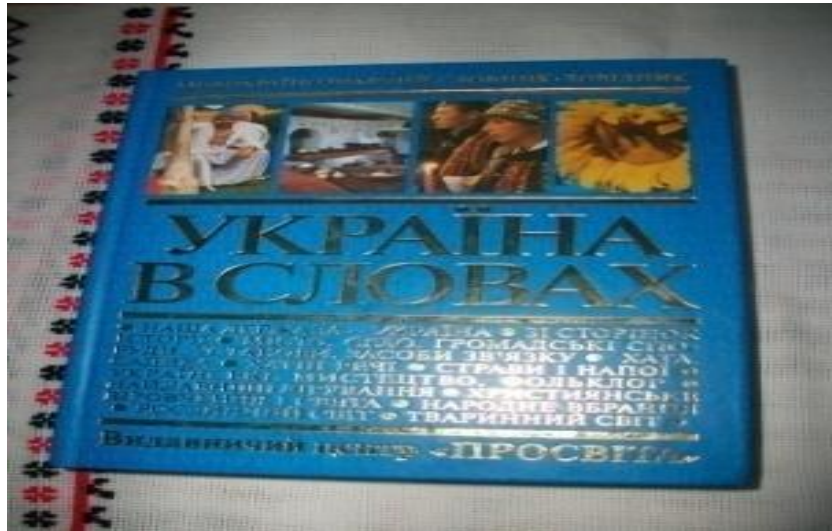

Тема. Тарас Шевченко. «Ой три шляхи широкії...» (8 клас)

Мета: проаналізувати ідейно-художній зміст програмованої поезії в контексті біографії письменника, мотиви її написання;

Хід уроку

Епіграф . *Кобзар віродив і повернув
рідному народові Слово , пішов за це
слово на хрест, спокутуючи
десятиліттями каторги, страждання
й смерть.*

О.Кравчук

III. Сприйняття й засвоєння учнями навчального матеріалу

- Недовго насолоджувався Шевченко волею. Чи міг поет бути щасливим , коли «кругом неправда і неволя, народ замучений мовчить»? Отже, сидячи в казематі, Тарас згадує сиріт, одиноких, покинутих людей, бо й вони, як і він,одинокі ,»як билиночка в полі», співчуває і виливає свої думки в поетичні рядки. Так з`являється цикл віршів « В казематі».

- Про що ж ці рядки? Про таких же безталанних людей, як і сам поет: про дівчину – сироту, якій Бог не дав «ані щастя, ані долі»(«Ой одна я, одна») , про сумну козацьку минувшину:

Нас тут триста, як скло,
Товариства лягло!
І земля не приймає.
Як запродав гетьман
У ярмо християн... («За байраком байрак»)

2. Історія написання твору «Ой три шляхи широкії...»

Багато хлопців залишали рідні домівки і вимушені були йти в солдати або на війну, яка розпалювалася в ім`я самодержавства. Скільки їх, вірних

синів України, вже не поверталися додому, а якщо і приходили, то посивілими, згорбленими, хворими дідами!

Т.Шевченко був сам солдатом і тому знав усі тонкощі цієї служби. Як важко і боляче розставатися з родинами, не знаючи про те, що, можливо, вони і не повернуться до своїх рідних.

Цей життєвий факт і покладений в основу цієї поезії.

2. Літературознавче дослідження.

Композиція:

1. Експозиція: брати розійшлися з України на чужину.
2. Зав'язка: рідні брати насаджують дерева, як обереги, на випадок лиха, нещастя..
3. Кульмінація: страждання матері, сестри, діточок, коханої, внаслідок цього вони висаджують явори, ясени, тополі, калин.
4. Розв'язка: «Не вертаються три брати, По світу блукають.
А три шляхи широкії терном заростають.»

3. Дайте відповіді за змістом поезії «Ой три шляхи широкії»

- Чому шляхи у творі названо широкими?
- З чим пов'язано те, що брати вимушені були йти кожний своїм шляхом з України на чужину?
- Кого залишили брати у рідному краї?
- Які образи - символи можна дослідити у творі?
- Про що свідчить, що дерева, калина поступово почали всихати?
- Як у родині сприймалося те, що брати не поверталися?
- У чому полягає трагізм даної поезії?

- Чи можна , на ваш погляд , цю поезію вважати за казку?

Дослідження.

Образи-символи у поезії : калина, ясен, тополя.

1. Калину в Україні шанували здавна, вважаючи її священною. Калина – це прадавній символ вогню, сонця. На могилі молодих дівчат або хлопців садили кущ калини. У сучасній культурі калина є символом нескореності та стійкості українського козацтва, війська, світлої пам'яті.

2. Українці здавна вважають, що тополя охороняє від усього поганого, тому нею обсаджують дороги, школи, церкви. У народних піснях із тополею порівнюється красива? струнка дівчина або заміжня жінка.

Тополя в Україні – символ дерева життя, сумної дівчини, матері, жіночої долі, нещасливого кохання. Разом із калиною вона асоціюється з рідною землею.

3. Ясен – символ чоловічої чистоти, скромності й пісенної душі. Уособлює благородство чоловічих почуттів і поетичність внутрішнього світу справжнього чоловіка.

4. У цій поезії є елементи з казки, бо в ній присутнє вживання магічного числа три: «три шляхи широкії», «три ясени», «три брати», «три явори». Використав автор рослини – символи.

- 3. Виразне читання поезії.**
- 4. Художні особливості твору**

6. Заповнення «паспорта» вірша

Паспорт	
Автор	•Т.Г.Шевченко
Назва, цикл	•«Ой три шляхи широкії»
Час написання	•1847 рік
Жанр, різновид	•Лірика, громадянська лірика
Композиція	•Експозиція, зав`язка, кульмінація, розв`язка
Тема	•Відтворення трагічного становища життя на Україні, пов`язаного з тогочасним суспільним ладом
Ідея	•Засудження влади, яка руйнує щастя українців, чинить перешкоди повноцінному їх життю

IV. Закріплення знань, умінь, та навичок

Тестові завдання

1. *Три шляхи широкії у творі:*
 - а) переплелися між собою;*
 - б) розбіглися хто-куди;*
 - в) докупив зійшлися;*
 - г) символізують щасливу дорогу.*
2. *Вирушивши в дорогу, брати покинули*
 - а) жінок;*
 - б) стару матір;*
 - в) кохання;*
 - г) сестру.*
3. *Найменший брат розлучився з*
 - а) молодого дівчиною;*
 - б) рідною оселею;*
 - в) старим батьком;*
 - г) дитиною.*
4. *Три ясени в полі були посаджені*
 - а) матір'ю;*
 - б) коханою;*
 - в) братами;*
 - г) дітьми.*
5. *Невістка посадила*
 - а) калину;*
 - б) вербу;*
 - в) березу;*
 - г) тополю.*
6. *Три явори сестра посадила*
 - а) біля річки;*

- б) навколо хати;*
- в) при долині;*
- г) вздовж шляху.*

7. Червоною калиною можна милуватися завдяки

- а) доньці старшого брата;*
- б) синам середнього брата;*
- в) батькові;*
- г) зарученій дівчині.*

8. Які дерева не прийнялися після того, як брати пішли з України на чужину

- а) клени;*
- б) ясени;*
- в) дуби;*
- г) яблуні.*

9. Шукати братів на чужину , плачучи йде

- а) мати;*
- б) сестра;*
- в) батько;*
- г) доля людська.*

10. Наприкінці твору три шляхи широкії

- а) змиті дощами;*
- б) терном заростають;*
- в) тужать за братами;*
- г) сльозами політі.*

11. За братами плачуть їхні рідні

- а) стоячи біля широкого шляху;*
- б) сидячи на лаві біля хати;*
- в) припадаючи біля ікони;*

г) в нетопленій хаті.

12. Через страждання , викликані перебуванням братів на чужині,
«кладуть у могилу»

а) діточок;

б) матір;

в) заручену дівчину;

г) сестру.

Перевірте свої знання.

Відповіді: 1-в, 2-б, 3-а, 4-а, 5-г, 6-в, 7-г, 8-б, 9-б, 10-б, 11-г, 12-в

V. Домашнє завдання

1. Вивчити нап. «Мені однаково, чи буду» чи інший вірш Шевченка.

2. Виписати паспорт поезії «Ой три шляхи широкії».

3. Написати невеликий твір-роздум (1 сторінка) на тему: «Над чим змусили мене задуматися твори Т.Г.Шевченка?»